

Nová expozice Vojtěcha Kyncla v Památníku Zámeček budí rozpaky

V pondělí 25. října 2021 slavnostně otevřelo statutární město Pardubice společně s tvůrčím týmem nový Památník Zámeček. Práce na něm trvala pět let.

„Sestoupíte a ponoříte se do tragických příběhů těch, kteří se dokázali postavit zlu.“

Zdroj: <https://www.zamecek-memorial.cz/>

Sestupuji tedy do příběhů obětí exekucí v Pardubicích. Skoro se jim až nechce věřit. Majitel lomu Hluboká František Vaško spáchal sebevraždu na cirkulárce. A pak byl popraven. Hoteliér Arnošt Košťál po sebevraždě zastřelen u kůlu. Václav Štulík po popravě dorazil živý do Osvětimi. Žena, která se vzepřela přírodním zákonům a porodila v prvním roce svého života dítě. I ona byla v těchto místech zastřelena. Možná proto, že se narodila až rok po svém sňatku? Antonín Skalický spěchal do Ležáků za svými zatčenými rodiči, kteří byli již přes dvacet let mrtví. A v neposlední řadě je tu příběh o bigamii, incestu a z něho zrozeného dítěte, které mělo být taktéž popraveno.

Městu Pardubice přišly tyto závěry dlouholetého bádání PhDr. Vojtěcha Kyncla, Ph.D. natolik zajímavé, že je prý ocenilo smlouvami na dva miliony korun. Pokud je skutečně zaplatilo, byla to rozumná investice? Pojdme to zjistit.

Některé údaje nové expozice mne opravdu překvapily. A to tím, že byly kupodivu dobře. Některé jsou vedle jak ta jedle. To jsem však očekávala. A asi přesně takovou jedli Pardubice za tu sumu chtěly.

Odvahu! Nemlčet! Vybízí černá taška Památníku Zámeček. Děkuji za toto vybídnutí tvůrcům a provozovatelům expozice. Využívám tedy toho, abych nemlčela.

Všechny čtenáře laskavě žádám, aby zde mnou předkládaná fakta porovnali s tím, co spoluautor libreta uvádí v expozici nebo ve svých pracích. A teprve poté necht' vyřknou soud.

Kolik osob bylo popraveno v roce 1942 u pardubického Zámečku?

Možná se vám jeví tato otázka jako nadbytečná. Historici i badatelé ji přece již dávno zodpověděli. Odborníci však přicházejí stále s novými, mnohdy překvapivými informacemi, které pokaždé konečné číslo změní...

Vycházejme z počtu 194 obětí poprav, jehož zastáncem jsem i já. Přestože tento údaj používá také například Památník Zámeček Pardubice, příspěvková organizace, v expozici i na svých webových stránkách

<https://www.zamecek-memorial.cz/obeti>

autor ideového konceptu a libreta expozice Vojtěch Kyncl již roky názor na počet obětí ve svých pracích mění. Zároveň předkládá informace, proč tato číslovka nemůže být skutečně pravdivá.

Zaprvé:

„Prvního se pokusilo gestapo zatknout majitele lomu Františka Vaško (jeho ženu zachránilo vysoké těhotenství – pozn. aut.), ten však ze strachu před výslechy spáchal sebevraždu na cirkulárce ve své dílně.“

Kyncl Vojtěch: Akce Ležáky; 1. vydání, Miřetice 2002, str. 23.

V tomto nemohu s V. Kynclem souhlasit. František Vaško, nájemce lomu Hluboká, je uveden jako jeden z popravených v exekučním protokolu ze dne 2. července 1942 mezi čtyřiceti zastřelenými. V protokolu z výše uvedeného dne ho nalezneme pod číslem 12, viz například

Doležalová Jarmila ml., Doležal Štěpán: Osud jménem Ležáky; 2. upravené vydání, Včelákov 2017, str. 382. Dále také v abecední databázi osob popravených pod č. 186 na str. 466-467.

Není pravda poznámka autora, že by manželka Františka Vaško Marie byla v jiném stavu. František Vaško neměl takovou dílnu. Pokud byl popraven, byl i zatčen, kdežto autor textu předkládá svou verzi příběhu, v níž lomař unikl zatčení sebevraždou.

Domnívám se, že se autor zmýlil a zaměnil osoby. Sebevraždu spáchal dne 26. června 1942 Vratislav Truhlář. Více například

Kolektiv: Křižovatky času – Ležáky v datech; 1. vydání, Včelákov 2007, str. 73-74.

Podle V. Kyncla bychom tak byli na 193 obětech, ale máme tu zadruhé:

„38. Majitel hotelu Veselka Arnošt Košťál, na snímku s přítelkyní Miladou Lautnerovou, zaměstnal parašutistu Josefa Valčíka a významně podporoval odbojovou aktivitu Silver A. Svůj život ukončil sám krátce po zatčení.“

Kyncl Vojtěch: Vaše smrt - naše svoboda, nová expozice Památníku Zámeček; Pardubice 2021, str. 29, neočíslována.

Vojtěch Kyncl je přesvědčen o tom, že Arnošt Košťál nebyl popraven u Zámečku, ale krátce po zatčení spáchal sebevraždu. Navzdory tomu, že je uveden v popravčím protokole ze dne 2. července 1942 pod číslem 27, viz například

Doležalová Jarmila ml., Doležal Štěpán: Osud jménem Ležáky; 2. upravené vydání, Včelákov 2017, str. 383.

Přestože uvedl hoteliéra Arnošta Košťála jako oběť sebevraždy, zároveň zařadil tohoto rodáka z Police nad Metují v té samé publikaci mezi popravené na straně 68, řádku dvacátém a seznam opatřil popiskem:

„85. Na popravišti u Zámečku zahynulo 194 obyvatel Pardubicka, Královéhradecka a Kolínska. Čest jejich památce.“

Kyncl Vojtěch: Vaše smrt - naše svoboda; nová expozice Památníku Zámeček; Pardubice 2021, str. 68, neočíslována.

Ani další dochované dokumenty, uvádějící jako datum smrti Arnošta Košťála 2. červenec 1942, autora publikace *Vaše smrt - naše svoboda* nepřesvědčily o jeho smrti na popravišti u Zámečku. Zpovídala jsem všechny tři děti Arnošta Košťála, nikoho z nich nenapadlo zpochybňovat údaj, že byl jejich otec popraven.

Jsme tedy na 192 obětech podle V. Kyncla. Jenže nic není tak jednoduché. Očekáváte-li za další, tak ano:

„Ještě odpoledne, v době, kdy obyvatelé již byli odvezeni a osada hořela, se vrátil Antonín Skalický, kameník z Ležáků, který toho dne jezdil jako závozník s nákladním autem, rozvoážejícím kámen z lomu. Dobrovolně se přihlásil přes varování a prosby příbuzných a chtěl sdílet osud se svou rodinou, neboť si byl jist nevinou své rodiny. Věřil ve spravedlnost.“

Kyncl Vojtěch: Akce Ležáky; 1. vydání, Miřetice 2002, str. 40.

Porovnejme s tímto textem:

„V době, kdy obyvatelé byli již odvezeni a osada hořela, se vrátil Antonín Skalický, kameník z Ležáků, který jezdil toho dne jako závozník s nákladním autem, rozvoážejícím dlažební kámen z lomu.

Dobrovolně se přihlásil přes varování a prosby příbuzných a chtěl sdílet osud se svou rodinou, neboť si byl jist svou nevinou i nevinou své rodiny a věřil ve spravedlnost.“

Šíma Ladislav: Ležáky. Vražda mužů a žen, odvození dětí do ciziny, srovnání osady se zemí; ministerstvo vnitra, Praha 1947, str. 73.

Kdybych měla možnost se autorů zeptat, jak se jim podařilo v rozmezí více jak padesáti let napsat skoro identický text, bylo by to stejně jen tvrzení proti tvrzení...

Poté, co jsem byla na konci roku 2003 konfrontována V. Kynclem a optala jsem se ho při té příležitosti na shodné pasáže v jeho publikaci *Akce Ležáky* neopatřené citací se stejnými formulacemi v knize Ladislava Šímy, vydává Kyncl v roce 2008 další knihu (roku 2009 vychází její druhé upravené vydání bez informace, že jde o upravené vydání):

„Až v 18 hodin, dlouho po odjezdu autokarů do Pardubic, přijíždí na Hlubokou nákladní auto, které řídí Antonín Skalický. Rodiče byli mezi zadrženými a on se rozhodl dobrovolně se

přihlásit. V Hluboké ještě povečeřel a odešel do Dachova ke starostovi Hřebíkovi, který jej předal v doutnající vesnici tajné policii. Další stopa po jeho osobě je jen v hromadě zastřelených obětí.“

Kyncl Vojtěch: Ležáky. Obyčejná vesnice, SILVER A a pardubické gestapo v zrcadle heydrichiády; 2008, str. 188.

V té době se již V. Kyncl věnuje Ležákům kolem deseti let.

Odstavec knihy z roku 2002 přeformuloval. Z nového textu se zdá, že starostou Dachova byl zmíněný Hřebík. Pan Hřebík byl starostou osady Habrovec (obec Louka) a v Dachově v oné inkriminované době jen něco zajišťoval.

Rodiče Antonína Skalického nikdy nežili v Ležákách a nebyli mezi zadrženými. Pokud by v Ležákách bydleli a byli zatčeni, jejich jména Josef Skalický a Františka Skalická by se objevila v popravčím protokolu (buď večer 24. června 1942, nebo případně na jiném). Kontrolou protokolu ve výše zmíněné knize v oddělení Obrazová příloha na str. 269-270 vidíme, že rodiče Antonína Skalického Františka a Josef nejsou uvedeni v popravčím protokolu. A ani nemohou být.

Přesuňme se o necelých deset let později, kdy se V. Kyncl zabývá již na dvacet let tématem Ležáky. A je vědeckým pracovníkem, historikem Akademie věd ČR.

V nové knize nacházíme tento text:

„Až v šest hodin, dlouho po odjezdu autokarů do Pardubic, přijíždí na Hlubokou nákladní auto, které řídí Antonín Skalický. Rodiče byli mezi zadrženými a on se rozhodl dobrovolně se přihlásit. V Hluboké ještě povečeřel a odešel do Dachova ke starostovi Hřebíkovi, který jej předal v doutnající vesnici tajné policii. Další stopa po jeho osobě je jen v hromadě zastřelených obětí.“

Kyncl Vojtěch: Historie Ležáků do roku 1941 (str. 103-184), str. 146. In: Kyncl Vojtěch a Padevět Jiří (eds.), Chvojková Kamila, Šmejkal Pavel, Vondrka Adolf: Ležáky a odboj ve východních Čechách; 1. vydání, Praha 2016, str. 103-184.

I když je tato formulace až na jediné slovo zcela shodná s textem v jeho knize z roku 2008, není opatřena citací. Také v roce 2016 zmiňuje oba rodiče Antonína Skalického. Pro mě jediné možné vysvětlení této informace je, že Vojtěch Kyncl vychází z takového zdroje, který já neznám, a i když rodiče Antonína Skalického nejsou uvedeni v žádném z popravčích protokolů, které mám k dispozici já, existuje pravděpodobně další, o němž nevím. A byli tak v Pardubicích zastřeleni a počet popravených je tak opět 194. Pak by po těch všech peripetiích s počtem obětí měl pan doktor pravdu.

Kontrolou matriky úmrtí však potvrzují mou domněnku, že otec Antonína Skalického je již více jak dvacet let mrtvý. A jeho matka ještě déle.

Josef Skalický, vdovec po Františce, rozené Procházkové, zemřel v Miřeticích dne 29. dubna 1922 ve věku 62 let.

SOA Zámorsk, Sbírnka matrik Východočeského kraje, Římsko-katolický farní úřad Včelákov, matriční kniha zemřelých sign. 7784, časový rozsah 1876-1926, str. 307.

Pojďme dále:

„Protokoly o popravách vykonaných na střeľnici u Zámečku v rozmezí dnů 3. čerona až 9. července 1942 byly objeveny v tzv. Štěchovickém archívu v únoru 1946. Obsahují jména všech 194 obyvatel Pardubicka, Královéhradecka a Kolínska, kteří zde byli zavražděni.“

Kyncl Vojtěch: Průvodce expozicí; Památník Zámeček; 3. Kobka. Pardubice 2021. Nestránkováno.

V popravčím protokolu ze čtvrtka 9. července 1942 je pod č. 3 uvedeno jméno Zdenka Schejbal. Tato osoba (v protokolu s doplňujícími údaji) neexistovala, nemohla být tedy popravena. Zatčenou Vlastu Schejbalovou gestapo propustilo. Měla zde být napsána skutečně popravená Zdenka Satranová. Viz například

Doležalová Jarmila ml., Doležal Štěpán: Osud jménem Ležáky; 2. upravené vydání, Včelákov 2017, str. 387-388: exekuční protokol z 9. července 1942. Dále str. 448-449: V tabulce pod pořadovým č. 140 je uvedena Zdenka Satranová.

A máme tu za další:

„Stejně proč vězí i nad rozdělením manželského páru Šťulíkových. Václav byl popraven 2. července, jeho žena zemřela až o několik měsíců později v osvětímském koncentračním táboře.“

Kyncl Vojtěch: Historie Ležáků do roku 1941, str. 156. In: Kyncl Vojtěch a Padevět Jiří (eds.), Chvojková Kamila, Šmejkal Pavel, Vondrka Adolf: Ležáky a odboj ve východních Čechách; 1. vydání, Praha 2016, str. 103-184.

Můj praděd Václav Šťulík nebyl popraven a už vůbec ne 2. července 1942 v Pardubicích. Prošel několika věznicemi a po převozu do koncentračního tábora Auschwitz I zemřel 1. prosince 1942. Viz například

Kolektiv: Ležáky známé i neznámé, 1. vydání, Včelákov 2016, str. 8.

Pokud by bylo správně tvrzení V. Kyncla o popravě Václava Šťulíka, ač ten není uveden v žádném z popravčích protokolů z Pardubic, znamenalo by to, že nacisté popravili u Zámečku 195 osob.

V nové expozici představuje V. Kyncl oběti poprav v takzvané pracovně gestapa. Tam jim je patrně z pohledu tvůrců věnováno nejvíce prostoru...

Marie Skořepová byla podle exekučního protokolu zastřelena 3. července 1942 společně s dalšími devíti muži. Viz například

Doležalová Jarmila ml., Doležal Štěpán: Osud jménem Ležáky; 2. upravené vydání, Včelákov 2017, str. 385-386: exekuční protokol ze 3. července 1942, M. Skořepová se nachází pod č. 1. Dále str. 450-451: Marie Skořepová je uvedena v tabulce pod pořadovým č. 147.

V expozici památníku je v pracovně gestapa na stole v interaktivním displeji uvedeno v tento den deset popravených osob. Deset mužů. Nejdou za sebou abecedně, nejsou srovnány ani podle pořadí uvedeného v popravčím protokolu. Podle tvůrců expozice byli ten večer popraveni dva Václavové Kozderové. Podle údajů na displeji (viz obrázek níže) nebyla Marie Skořepová popravena.

Zdroj: *Expozice Památníku Zámeček, stav k 5. 11. 2021.*

Chápete teď sami, jak je náročné a někdy nemožné dobrat se stejného počtu popravených osob s dalšími historiky nebo badateli?

194 medailonků popravených

V roce 2019 odvysílaly Seznam Zprávy reportáže Jaroslava Gavendy o chybách v Památníku Lidice, například

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/v-pamatniku-lidice-jsou-chybyne-udaje-o-lidech-zabitych-nacisty-72211>

Krátce poté vznikla také reportáž stejného redaktora o chybách v Památníku Ležáky pro TV Prima (reportáž lze nalézt v archivu TV).

Předesílám, že jsem vždy kontaktovala ředitele/ředitelku památníku, že mají v seznamech, které sami vytvořili, využívají a poskytují médiím, značné chyby. Na tuto informaci nezareagovali tak, jak by měl reagovat někdo, komu byla svěřena do péče takováto instituce.

Ač uplynulo skoro osmdesát let od oněch tragických událostí, pokud chcete bádát ohledně Ležáků a Lidic, musíte mít dvě sady jmen a údajů. Jednu se skutečnými jmény, skutečnými daty a místy narození... A s těmito údaji bádáte v archivech, muzeích, mezi příbuznými, kteří mají k dispozici také správné údaje.

A pak máte druhou sadu, plnou chyb, v níž nesedí skoro nic a s ní bádáte v Památníku Lidice a Ležáky, případně mezi příbuznými, kteří mají k dispozici tytéž chybné údaje. Jinak se s nimi nedomluvíte. Věří tomu, co uvádí památník, stejně jako těmto informacím věří zaměstnanci památníku.

Poté jsem se e-mailem obrátila na primátora statutárního města Pardubice, že já ani maminka nesouhlasíme s tím, aby (z výše uvedených důvodů) byla nově vznikající expozice v gesci Památníku Lidice. Dne 27. července 2019 jsem panu primátorovi napsala:

„Prosím Vás, abyste zvážil, zda nechcete ode mne vysvětlit, z čeho já mám strach (bádám ve věci Ležáků od roku 1987, ve věci Lidic od roku 2003), pokud Památník Lidice "převézne" cokoliv, třeba záštitu, nad pietním územím Zámeček.

Památník Lidice, tedy jeho zaměstnanci, používají údaje, z nichž polovina je špatná. Používají údaje, informace, které nikdy neověřovali, opisují je, přidávají k tomu to své, proto se stalo, že ač je 77 let od vyhlazení Lidic, tak přibližně u 500 obětí mají stovky chyb. Jak ve jménech, datech narození, místech narození, dat úmrtí atd. To samé s sebou přinesli do Ležáků, když je v roce 2008 převzali.

Podle mne tu není žádná jistota, že se v jejich práci cokoliv změní. Na mé připomínky roky nereagují a snaží se vše zamést pod koberec...

A z toho máme s maminkou strach, že to, co se děje v Lidicích a Ležákách, teď bude pokračovat na pardubickém popravišti...

S úctou

Jarmila Doležalová“

Mile mne překvapilo pozvání primátorem statutárního města Pardubice, panem Ing. Martinem Charvátém, na schůzku. Při ní jsem se setkala s panem primátorem, náměstkem primátora Mgr. Jakubem Rychteckým, historikem Vojtěchem Kynclm a neznámou dámou, která pravděpodobně mimo jiné pořizovala ze setkání zápis, protože po celou dobu něco psala.

Vysvětlila jsem jim své obavy, které Vojtěch Kyncl okamžitě zpochybnil. Představila jsem mu příběh lidické ženy, u níž udává Památník Lidice, že se narodila o deset let později. Řekl mi, že to není pravda.

Akteři schůzky mne ujistili, že mohu být v klidu, protože garantem expozice je Akademie věd České republiky. Nepřipustili jakoukoliv možnost, že by ve vznikající expozici mohla být jen jediná chyba. Vojtěch Kyncl se tehdy zmínil, že v expozici není třeba uvádět data narození popravených, protože si je žáci najdou sami v popravčích protokolech.

Odcházela jsem ze schůzky a myslela si své.

Uběhly dva roky. O otevření nové expozice informovaly četné zprávy v médiích. Pro ně tvůrce expozice řekl například:

„...snažili jsme se dohledat osudy všech těch obětí, které tady byly popraveny...“

Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=J6w18OAPCQA>

„Vybudovat tento památník stálo obrovské úsilí. Bylo to pět let shánění dokumentů, materiálů...“

Zdroj: https://www.idnes.cz/pardubice/zpravy/zamecek-pamatnik-rekonstrukce-expozice-prohlidka-nacismus.A211026_633583_pardubice-zpravy_mvo

Nebo:

„Bylo obrovsky těžké ke každé jednotlivé postavě získat informace...“

<https://pardubice.rozhlas.cz/pamatnik-na-popravisti-pardubicky-zamecek-zve-do-krutych-casu-8605195>

V tomto s panem historikem naprosto souhlasím. Pravděpodobně poprvé a naposled jsme se na něčem shodli. Nechme ho však domluvit:

„Bylo obrovsky těžké ke každé jednotlivé postavě získat informace, co se s ní stalo po válce.“

Říkám si, že tu něco nehraje. Po válce se s ní nemohlo stát nic, když byla v červnu nebo červenci roku 1942 popravena...

„Bylo obrovsky těžké ke každé jednotlivé postavě získat informace, co se s ní stalo po válce. Získávali jsme je po celém Německu i Rakousku. Ukázalo se, že se mnoho z nich navzdory stíhání ze strany Československa nedostalo před soud.“

Zdroj: <https://pardubice.rozhlas.cz/pamatnik-na-popravisti-pardubicky-zamecek-zve-do-krutych-casu-8605195>

A pak jsem se začetla a došlo mi, že Vojtěch Kyncl nemluví o popravených. Ač se jedná o bývalého historika Památníku Lidice a Ležáky. Ta obrovská těžkost ve věci shánění informací patří například členům gestapa a ochranné policie... Z toho mi tedy vyplývá, že sehnat informace o popravených bylo nebo stále je lehké. Pojdme tedy sestoupit k jejich příběhům.

Jednotlivé popravené představili tvůrci expozice v samostatných medailoncích, na kterých pracovali pět let. Tento čas věnovali také k napsání příběhu Parasky Duminové, popravené obyvatelce Pardubic:

*„Paraska Duminová
1891

Pardubice

Zatčena začátkem června 1942 a popravena na Zámečku v Pardubicích.“

Zdroj: *Expozice Památníku Zámeček, stav k 5. 11. 2021.*

Poznamenávám si: Jedna věta do medailonku za pět let práce.

„František Thér

**1908*

Suchý Důl

Popraven za ukrývání nelegálních zbraní.“

Zdroj: *Expozice Památníku Zámeček, stav k 5. 11. 2021.*

S vynecháním roku narození a místa bydliště přepisuji portréty prvních popravených v Pardubicích u Zámečku:

„Josef Průšek

Zatčen už 2. května 1942. Popraven pardubickým gestapem pro ukrývání vedoucího odbojové organizace Úvod v Litomyšli, studenta Josefa Kůžely.“

„Miroslava Horská

Dcera Manželiů Průškových. Zatčena už 2. května 1942. Popravena pardubickým gestapem pro ukrývání vedoucího odbojové organizace Úvod v Litomyšli, studenta Josefa Kůžely.“

„Otakar Průšek

Zatčen už 2. května 1942. Popraven pardubickým gestapem pro ukrývání vedoucího odbojové organizace Úvod v Litomyšli, studenta Josefa Kůžely.“

„Anna Mikulecká

Zatčena 1. června 1942. Popravena pardubickým gestapem pro ukrývání vedoucího odbojové organizace Úvod v Litomyšli, studenta Josefa Kůžely.“

„Stanislav Mikulecký

Zatčen 1. června 1942. Popraven pardubickým gestapem pro ukrývání vedoucího odbojové organizace Úvod v Litomyšli, studenta Josefa Kůžely.“

Toto jsou medailonky pro pět osob zastřelených 3. června 1942 z pera vědeckého pracovníka, historika Akademie věd ČR. Nejde jen o osvojení si zkratky Ctrl c a Ctrl v. Výše uvedení občané Horní Sloupnice nebyli členy odbojové organizace ÚVOD (Ústřední vedení odboje domácího), ale členy PVVZ (Petiční výbor „Věrní zůstaneme“). Je jedno, z čeho tvůrci vycházeli, hornosloupničtí obyvatelé jako i Josef Kůžela neměli co dočinění s ÚVODEM, který byl ústředním orgánem a zastřešoval další odbojové skupiny. Nikdo z výše uvedených popravených v Pardubicích, a ani další z medailonků, přestože to tvůrci napsali, nebyl členem ÚVODU.

V podobném duchu jsou vystaveny další portréty. Pokud bylo možné použít text pro další členy rodiny nebo zatčené skupiny, byl zkopírován a beze zbytku využit.

U Evžena Freunda přišli tvůrci se zajímavým příběhem. Pravděpodobně ho nacisté popravili ještě před jeho zatčením:

„Za tuto činnost byl popraven s pardubickou skupinou 2. června 1942 u Zámečku.“

Zdroj: *Expozice Památníku Zámeček, stav k 5. 11. 2021.*

Nemám vůbec žádné informace o tom, že by se v úterý 2. června 1942 v Pardubicích popravovalo. A že by dokonce byla popravena nějaká pardubická skupina. Neviděla jsem dokument, který by toto potvrdzoval, vždy jsem byla přesvědčená, že se v Pardubicích začalo s exekucemi až 3. června 1942. Tvůrci však musí mít bezesporu pro takovéto tvrzení tři důkazy, se kterými ustojí jakoukoliv kritiku...

expozice →	heydrichiáda →	oběti →
středa 3. června 1942 →	úterý 9. června 1942 →	pondělí 15. června 1942 →
čtvrtek 4. června 1942 →	středa 10. června 1942 →	středa 17. června 1942 →
pátek 5. června 1942 →		čtvrtek 18. června 1942 →
		pátek 19. června 1942 →
		neděle 21. června 1942 →
úterý 23. června 1942 →	úterý 30. června 1942 →	čtvrtek 9. července 1942 →
středa 24. června 1942 →	středa 1. července 1942 →	
čtvrtek 25. června 1942 →	čtvrtek 2. července 1942 →	
neděle 28. června 1942 →	pátek 3. července 1942 →	

Zdroj: <https://www.zamecek-memorial.cz/obeti> stav k 10. 12. 2021.

Část dalšího portréту:

„Josef Sokolníček

**1897*

Čáslav...

...Během druhé světové války byl zatčen gestapem a popraven 3. července 1942 v Pardubicích.“

Zdroj: *Expozice Památníku Zámeček, stav k 5. 11. 2021.*

Během druhé světové války je široký, skoro šestiletý pojem. Byl zatčen již v roce 1939, nebo v roce 1940? A kde byl vězněn po celou tu dobu?

U osob popravených 9. července 1942 se stávají údaje zcela nepřehlednými:

V medailonku Jaroslava Merty je umístěna fotografie Milady Burdychové s textem o jejím nervovém zhroucení.

U Stanislava Prouzy nalezneme snímek a medailonek Václava Hejny.

U Karla Ježka je vsazena fotografie a příběh Miroslava Vokatého.
 U Miroslava Hampla je fotografie a portrét Josefa Schejbala.
 U Karla Kábrta má podobenku a medailonek Josef Geisler.

Zdroj: *Expozice Památníku Zámeček, stav k 5. 11. 2021.*

Obyvatelé Ležáků

Pokud si vzpomínáte, u Parasky Duminové jsem v portrétu zaznamenala jedinou větu. Možná že to není příliš, ale jedná se přeci jen o neznámou pardubickou ženu. Proto očekávám, že na portrétech Ležáckých bude patrné více jak dvacetileté bádání. Navíc kdysi V. Kyncl napsal:

„Ano, samozřejmě o Ležákách už jsem něco slyšel, ale co to bylo za lidi, kteří museli zaplatit panování „čisté“ rasy svým životem? Co dělali ten den? Kolik toho o vysílače a parašutistovi věděli?“

Kyncl Vojtěch: Akce Ležáky; 1. vydání, Miřetice 2002, str. 4.

Předpokládám tedy, že medailonky ležáckých obyvatel budou vyčerpávající.

Podívejme se například na Aloisii Hrdou. Tehdy, v roce 2002 o ní napsal:

*„HRDÁ Aloisie *14. 6. 1904 v Kvasíně, roz. Malínská, manželka kameníka, bytem Ležáky č. 26“*

Kyncl Vojtěch: Akce Ležáky; 1. vydání, Miřetice 2002, str. 65.

Po dvaceti letech historické práce je nám předkládán následující medailonek:

*„Aloisie Hrdá
 1923

Dům čp. 26 obývaly tři generace rodiny Hrdých. Vdovec Josef Hrdý, jeho syn Stanislav se svou ženou Aloisii a dcerou Marií. Rodina byla popravena na Zámečku, dvanáctiletá Marie zemřela v plynovém voze v Chelmnu.“

Zdroj: *Expozice Památníku Zámeček, stav k 5. 11. 2021.*

expoziční →	heydrichiáda →	oběti →
Aloisie Hrdá (1923) Ležáky	Marie Klapková (1898) Ležáky	Vlasta Klapková (1920) Ležáky

Zdroj: <https://www.zamecek-memorial.cz/obeti>, stav k 10. 12. 2021.

Příběh Aloisie Hrdé je velmi neobvyklý nejen pro Ležáky. Podle tvůrců expozice se narodila až rok poté, co se provdala za kameníka Stanislava Hrdého. Pak v roce svého narození, a proto není jisté, jestli ještě před narozením, nebo až po něm, porodila první dítě. Kolem svých sedmi let porodila druhé dítě. Ono už pro její rodiče Malínské muselo být problematické přivést ji na svět v roce 1923, v jejich pokročilém věku...

Nikde se mi v archivech a relevantních dokumentech nepodařila dohledat osoba Aloisie Hrdá, narozená v roce 1923. Mně ne, ale tvůrci ji určitě dohledali, jinak by takový údaj nemohli použít. Zcela jistě dle nepsaného pravidla historiků vycházeli ze tří nezávislých zdrojů.

Třeba se z medailonku jejího manžela Stanislava Hrdého dozvíme, proč se v roce 1922 oženil s ještě nenarozenou osobou a co ho k tomu vedlo:

*„Stanislav Hrdý
1900

Dům čp. 26 obývaly tři generace rodiny Hrdých. Vdovec Josef Hrdý, jeho syn Stanislav se svou ženou Aloisií a dcerou Marií. Rodina byla popravena na Zámečku, dvanáctiletá Marie zemřela v plynovém voze v Chelmnu.“

Zdroj: *Expozice Památníku Zámeček, stav k 5. 11. 2021.*

Dobře. Tak jinak. Možná nám medailonek jeho otce Josefa Hrdého osvětlí, proč oženil svého syna v roce 1922 s ještě nenarozenou osobou:

*„Josef Hrdý
1870

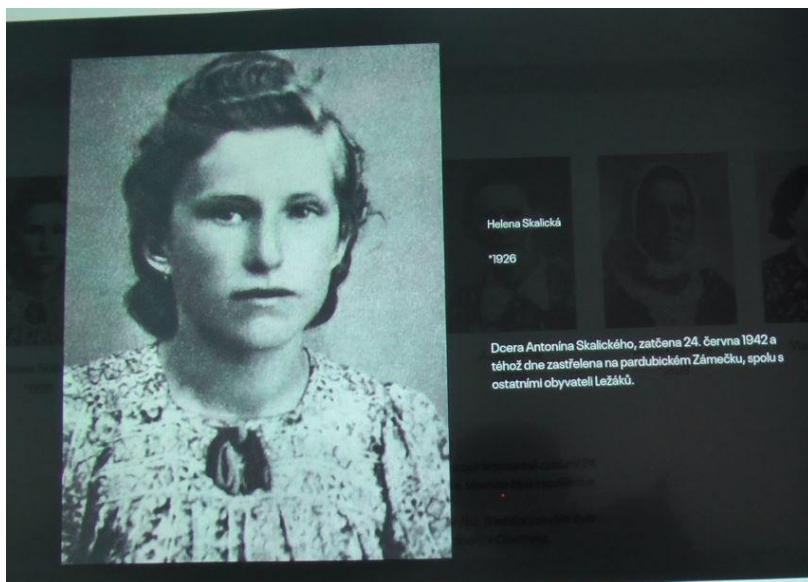
Dům čp. 26 obývaly tři generace rodiny Hrdých. Vdovec Josef Hrdý, jeho syn Stanislav se svou ženou Aloisií a dcerou Marií. Rodina byla popravena na Zámečku, dvanáctiletá Marie zemřela v plynovém voze v Chelmnu.“

Zdroj: *Expozice Památníku Zámeček, stav k 5. 11. 2021.*

Jak vidíme, názor byl změněn a do expozice zařadili tvůrci i data narození obětí. A to nebylo dobré rozhodnutí. U převážné většiny najdeme pouze rok narození, a ani ten není dobře.

Pro ty více zvědavé, ještě zvědavější, než jsou autoři expozice, uvádím, že se tvůrci netrefili v datu narození Aloisie Hrdé ani v jednom případě. Ani tehdy, ani dnes.

U Heleny Skalické je v expozici vložena fotografie dívky, která nebyla popravena. Jedná se o čtrnáctiletou Martu Čechovou:

Zdroj: *Expozice Památníku Zámeček, stav k 5. 11. 2021.*

U zastřelené Milady Sýkorové uvedli:

„František s Miladou byli popraveni na Zámečku, jejich tříletá dcera Milada zemřela v Chelmnu.“

Zdroj: *Expozice Památníku Zámeček, stav k 5. 11. 2021.*

Milada Sýkorová ml. se narodila 28. července 1939. Tři let se tedy dožila 28. července 1942, z textu tvůrců tudíž vyplývá, že zemřela v rozmezí 28. července 1942 až 27. července 1943. Kam ji umístilo lodžské gestapo po jejím vyzvednutí z průchozího tábora, není z medailonku patrné.

Další údaj se týká účetního lomu Černík:

„Miloš Stantejský pracoval ve mlýně...“

Zdroj: *Expozice Památníku Zámeček, stav k 5. 11. 2021.*

Nevím nic o tom, že by Miloš Stantejský přestal pracovat jako správce a účetní lomu Černík a nastoupil do Švandova mlýna třeba jako stárek, nebo krmič.

U Marie Duškové uvádí:

„...devítiletý Oldřich Dušek zemřel v Chelmnu.“

Zdroj: *Expozice Památníku Zámeček, stav k 5. 11. 2021.*

Buď mají tvůrci nové informace, nebo jen používají tu jinou sadu s daty o Ležáckých. Oldřich Dušek se narodil 1. prosince 1933. Devět let věku tudíž dosáhl 1. prosince

1942. Kde byl tedy od té doby, co ho pracovníci lodžského průchozího tábora předali gestapu, když je jeho úmrtí potvrzeno autory expozice až v devíti letech? Zaujímá mě tedy, co s ním bylo mezi 1. prosincem 1942 až případně 30. listopadem 1943, v tomto časovém rozmezí byl Oldřich Dušek devítiletý.

U Karla Svobody nalezneme tento poznatek autorů:

„Zatčen byl s mlynářem Švandou 21. června 1942, u kterého zrovna byl, když si pro něj přišlo gestapo.“

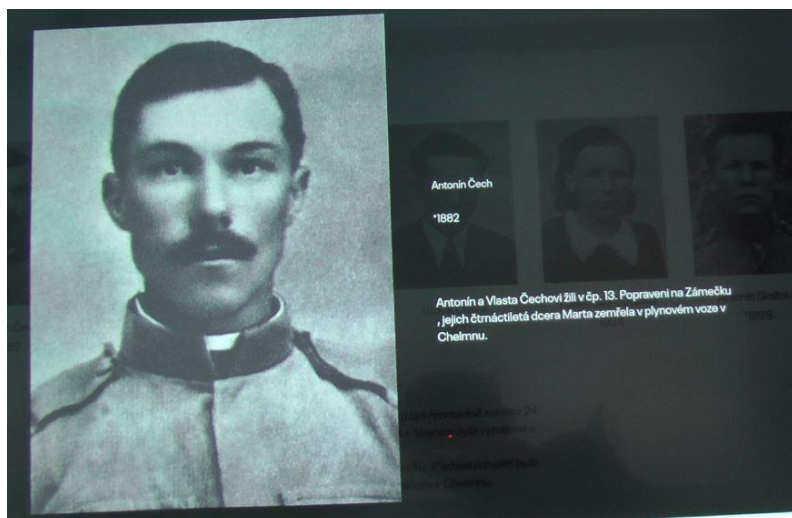
Není žádný doklad o tom, že by si členové pardubického gestapa přišli nebo přijeli do Ležáků pro mlynáře Jindřicha Švandu. Oba v Ležákách zatkli a odvezli členové německé policie.

Na závěr k medailonkům ještě jedno ležácké téma:

*„Antonín Čech
1882

Antonín a Vlasta Čechovi žili v čp. 13. Popraveni na Zámečku, jejich čtrnáctiletá dcera Marta zemřela v plynovém voze v Chelmnu.“

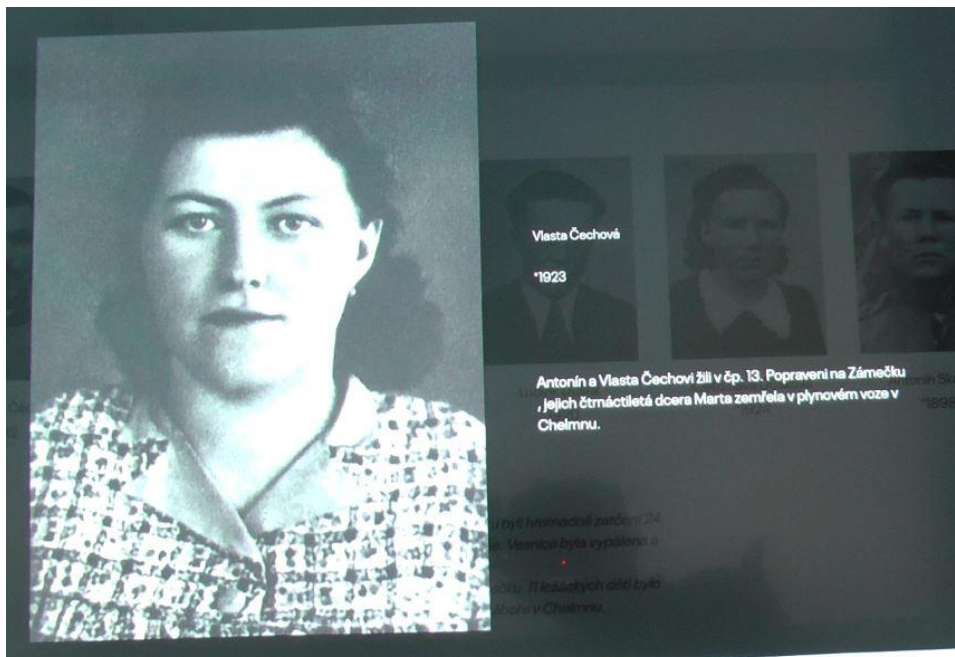
Zdroj: *Expozice Památníku Zámeček, stav k 5. 11. 2021.*

Zdroj: *Expozice Památníku Zámeček, stav k 5. 11. 2021.*

*„Vlasta Čechová
1923

Antonín a Vlasta Čechovi žili v čp. 13. Popraveni na Zámečku, jejich čtrnáctiletá dcera Marta zemřela v plynovém voze v Chelmnu.“

Zdroj: *Expozice Památníku Zámeček, stav k 5. 11. 2021.*

Příběh, který nám těmito dvěma portréty tvůrci vypráví, je zmíněn zcela poprvé. A je zarážející. Říkají v něm, že Antonín Čech přivedl na svět dceru se svou manželkou Vlastou. Antonín Čech byl však již v té době ženatý s Marií, rozenou Košinovou. Jedná se tedy o bigamii. Zarážející na tom je ten fakt, že Vlasta byla jeho vlastní dcera, jde tedy o incest. Podle V. Kyncla měla svému otci porodit děvče, které bylo její dcerou i sestrou zároveň v době, kdy jí byly čtyři roky.

Oni ti tvůrci dávají Ležáckým tedy pořádně zabrat... Co k tomu dodat? Že je to celé nepodložené a když chce někdo psát medailonek o někom z místa, jehož tragédii se věnuje přes dvacet let, měl by být opatrný na to, co publikuje. Příbuzní rodiny A. Čecha stále žijí a mohlo a mělo by se jich to dotknout stejně tak, jako se dotýká nás, když napíše, že náš praděd byl popraven 2. července a my víme, že nebyl.

A teď si dovolím porovnat vynaložené úsilí tvůrců na získání a publikování údajů ohledně členů pardubického gestapa kteří, podotýkám, na tomto místě nebyli popraveni a nepatří jim žádná úcta a respekt ani na tomto místě, ani kdekoli jinde.

Zaměřím se na členy pardubického gestapa. U nich bylo, jak jsme od tvůrce slyšeli, shánění informací nadmíru obtížné. W. Krögerovi věnuje Vojtěch Kyncl v další knize stránky 167-170. Josefu Kuchlerovi strany 170-175. Uvedl zde i jejich přesná data narození.

Kyncl Vojtěch: Historie Ležácků do roku 1941, str. 167-175. In: Kyncl Vojtěch a Padevět Jiří (eds.), Chvojková Kamila, Šmejkal Pavel, Vondrka Adolf: Ležáky a odboj ve východních Čechách; 1. vydání, Praha 2016, str. 103-184.

V nejnovější knize má kapitolu nebo podkapitolu „Walter Kröger – pardubická heydrichiáda“ v rozsahu 301 až 317 stran.

Kyncl Vojtěch: Bestie. Československo a stíhání nacistických zločinců. 1. vydání, Praha 2019.

Trochu mě to zarazilo. Po dvaceti letech bádání ohledně Ležáků tu nenalezneme ani správné datum narození Aloisie Hrdé. Stačil by i jen přesný rok, ale ani ten není k dispozici. A okupanti? Ti to mají pünktlich.

Památník Zámeček nám pokládá otázku:

„Co u nás uvidíte?

Uvidíte a uslyšíte unikátní dochované materiály vyprávějící tragické osudy konkrétních lidí, které Vás mohou přivést k myšlenkám, jak je něco takového možné, kde to začalo.“

Zdroj: <https://www.zamecek-memorial.cz/>

A to mě přivedlo na myšlenku, jak je možné, že tu V. Kyncl píše o bigamii a incestu? Stačilo nepoplést si osoby. A kde to začalo? To netuším. Po více jak dvaceti letech bádání by už mělo být vědeckému pracovníkovi, placenému z našich daní, tedy i z daní mé maminky, poslední žijící z Ležáků a jejich dětí, mnoho věcí jasno. Kde to začalo, ta možnost napsat cokoliv, bez ohledu na to, zda se ublíží příbuzným?

Kdo jsou tvůrci této expozice? Jako autoři libreta jsou uvedeni PhDr. Vojtěch Kyncl, Ph.D. a PhDr. Blanka Zubáková (Jedličková). Někdy je v médiích uváděn pouze V. Kyncl. O žádném jiném externím spolupracovníkovi se nemluví. Myslím však, že se brzy začne. Protože zachovat si tvář by znamenalo říci pravdu, ale tu od politiků nečekejme... Ani když se jedná o životy popravených obětí.

„Blanka Zubáková:

Je otázkou svědomí, jestli je správné publikovat úplně všechno.“

Zdroj: <https://www.zenyozenach.cz/blanka-zubakova-je-otazkou-svedomi-jestli-je-spravne-publikovat-uplne-vsechno/>

Tedy i to, co není pravda?

Zodpovědnost za většinu textů expozice leží podle mne na V. Kynclovi nejen z toho titulu, že byl historikem Památníku Lidice a Ležáky. Právě s ním statutární město Pardubice podepsalo smlouvu o dílo. V ní se říká:

„Hotový produkt bude odevzdán v takové podobě, aby mohl být promítán, vytištěn či použit do počítačové prezentace...“

„Předmětné DÍLO je výsledkem mnohaletého výzkumu a sestává se jak ze známých faktů potřebných pro uvedení do problematiky, tak z jedinečných dokumentů, fotografií a filmových záběrů, které budou zveřejněny poprvé v ČR.“

„Projekt bude ve všech fázích procházet odbornou kritikou z řad historiků odborných institucí (AV ČR, FF UK, FF UPCE, VČM).“

„Zpracovatel se zavazuje pro zadavatele zhotovit DÍLO svým jménem a na vlastní odpovědnost...“

„Povaha a rozsah informací závisí na odborném úsudku zpracovatele.“

„Má se za to, že za vadu zodpovídá zpracovatel do okamžiku, než bude prokázán opak.“

Zdroj: www.hlidacstatu.cz a www.hlidacsmluv.cz

V létě 2019 mne představitelé města uklidňovali, že garantem celé expozice je Akademie věd ČR a nemusím se ničeho bát. V tom případě se bojím i o Akademii věd, kam kráčí...

Statutární město Pardubice podle smlouvy nabylo vlastnické právo k řadě vad, nedodělků a pro mě nepochopitelných chyb.

Zrekapituluji již řečené či naznačené. Chyby nalezneme ve jménech obětí, ve fotografiích, v bydlištích, v zaměstnání. Také data narození nejsou správně. Dobře by pravděpodobně byly, kdyby autoři uvedli jen století, ve kterém popravení přišli na svět. V kusých medailoncích někdy hromadných pro různé okruhy osob jsou faktické chyby.

Abych ale byla také pozitivní: V expozici nejsou chyby v místech narození obětí a v rodném příjmení provdaných žen. Protože zde nejsou uvedeny.

Jména jsou chybně zcela všude, tedy i na pietním dvoře. Černá písmena na černém pozadí přečtu těžko i za bílého dne, natož během návštěvy odpoledne. Spíše to připomíná kontrolu u očního lékaře, jak jsem na tom se zbytky svého zraku. A před zavírací dobou? Tvůrci asi nepočítali s tím, že na dvorek může také padnout tma. A ona bohužel pravidelně padá...

Nic proti tomu, kdybychom ale nebyli na místech, kde naposledy vydechlo 194 osob. To nejmenší k uctění jejich památky by bylo uvést správné jméno a správné datum narození, víc bych si po autorech ani nedovolila požadovat.

Tohoto jsem chtěla město Pardubice uchránit, když jsem jeho primátorovi v roce 2019 napsala. Nebyla jsem brána vážně. Předpokládám, že na scénu vstoupí tajemný externí pracovník, který to zpracoval a zpackal, ač za to dostal zapláceno tvůrce.

Zajímalo provozovatele, ředitele památníku, Akademii věd ČR a další instituce, které jsou ve smlouvě o dílo uvedeny jako zodpovědné za odbornou kritiku, zda jsou údaje v expozici správně? AV ČR zaštiťuje expozici. V tom případě zaštitila nedbalost a lži.

Ptám se, komu je určena expozice údajně o obětech na místě poprav, když nejsou dobře jména, fotografie, data narození, bydliště, zaměstnání? Někomu, kdo není schopen na tyto chyby přijít? Nebo tvůrce oběti nezajímají?

V expozici se o popravených moc nedozvíte. A to, co se dozvíte, je tak nějak jinak, než to znám. Pokud jsem se někdy pozastavila nad údaji, které publikoval V. Kyncl, bylo mi řečeno z více stran, že je varoval a že jde u mě jen o slovíčkaření.

Po jedné větě v novinovém článku, která ode mne nebyla schválena, mi přišel V. Kyncl vyhrožovat žalobou. Po tomto článku čekám z jeho strany několik žalob. A víte co? Až je podá a budeme u soudu rozebírat, zda údaje v expozici jsou pravda nebo ne, bude to to nejlepší pro naši historii. Tento článek vypovídá o úrovni vědeckých pracovníků a dále o společnosti, která přenáší zodpovědnost za důvěryhodnost údajů na historiky bez ohledu na to, že se jejich závěry rozcházejí se selským rozumem jízlivé ženské od plotny.

Když navštívíte webové stránky Památníku Zámeček

<https://www.zamecek-memorial.cz/>

můžete si přečíst následující:

„Sponzorství

Jednou z možností je podpora formou materiálního daru nebo finančního příspěvku ke koupi významných sbírkových předmětů. Partnerstvím s Památníkem Zámeček se podílíte nejen na finanční podpoře a rozvoji, ale i na uchování historie a současnosti pro další generace.

Vaší podpory si velice vážíme a vždy najdeme cestu, jak Vám poděkovat.“

Opravdu? Vážně? Přijde mi, že si z nás dělají legraci po tom všem, co je v expozici k nalezení. Podle mne je to uctění všeho možného, jen ne obětí exekucí. Popraveným je na tom místě věnováno nejméně správných údajů. V počítači opravíte chyby hned, ale co s betonovým odlítkem na pietním dvoře? A co v myslí příbuzných, které raníte nepravdivými tvrzeními?

Tato expozice není o pravdě. Oběti exekuce tu nejsou na prvním místě. Nechť je jim země lehká, ale jiná země než ta, kde prolili svou krev. Tu teď obsadili jejich vrazi. Skuteční i ti, jenž jim dávali rozkazy... Myslí si, že by nás oběti nezajímali? Nebo ti popravení nezajímají je? A jen využili prostor, aby v místech, kde oni umírali, naposledy vydechli, zviditelnili svým prostřednictvím jejich vrahy, členy gestapa, členy popravčích čet?

Garantem expozice je Akademie věd ČR. Kdo je tedy zodpovědný za chyby? Autoři expozice, nebo akademie?

Jak se má návštěvník orientovat, co je správné, když tu jsou popravčí protokoly, kde mají nacisté chyby a dále databáze, kde mají zase chyby tvůrci? Proč bych jim měla věřit, že v tom, co neznám, nemají žádné chyby, když v tom, co znám, mají nepochopitelné chyby? Jsem jen ženská od plotny bez historického vzdělání, ale nerozumím tomu, co mně je tady předkládáno. Budu opět jediná?

Tvůrci přece museli čekat po roky trvající kritice, že expozice bude pod drobnohledem. Že by se měli, pokud možno, vyvarovat chyb. Vojtěch Kyncl měl tušit, že odpůrci nové expozice, kteří o sobě dávali vědět, a mezi nimiž jsem byla i já, si výstavu projdou a budou zvědaví, jak se s tím popasoval.

Nic se nezměnilo. Opět si zavádím další dvě sady, teď chyby zanesli tvůrci expozice také mezi 194 popravených. Jsem advokátem obětí. Předtím Ležáckých. Pak i Lidických. Teď Lidických, Ležáckých a dalších popravených u Zámečku. Jsem jejich obhájcem před historiky.

Neomlouvá ho, že je 194 obětí poprav, a to by se mohlo zdát příliš. Vojtěch Kyncl pracoval v Památníku Lidice a Ležáky jako historik, kde je celkem na 600 obětí. Měl by být tedy zvyklý pracovat s mnoha údaji. Památník Lidice zaštiťoval nebo vydával knihy, kde mohl na chyby dohlédnout a odstranit je. Nestalo se tak a za tu dobu vznikaly publikace s chybami. Ležáky by pro něho měly být výsostným územím, které by měl ovládat jako nikdo. Proč to ale není vidět v této expozici?

Město uvádí, že nová expozice je na evropské úrovni. Město si zjišťovalo, že v Evropě v expozicích věnovaných obětem je také přidáváno dvacet let, mění jim jména, bydliště...? Neboť to vše Vojtěch Kyncl zde dělá.

Nevím, zda je to běžné v evropských expozicích, ale v návštěvním řádu, který není nikde vyvěšen přímo v památníku, pouze na jeho webových stránkách zcela dole,

→ Návštěvník svým vstupem do prostor Památníku dává souhlas k tomu, aby Památník mohl pořídít fotografie návštěvníků, které budou použity výhradně k účelům propagace Památníku. Tento souhlas s pořízením fotografií a s jejich následným použitím k propagaci se uděluje na dobu neurčitou.

a někteří lidé nemají počítač nebo přístup na internet, je uvedeno následující:

Zdroj: <https://www.zamecek-memorial.cz/>

To mi nepřijde fér.

Po východu z expozice 25. října 2021 se k nám přidal V. Kyncl. Vedli jsme následující dialog.:

„Tak co, zvládli jste to?“

„Zvládli. Máte tam chyby.“

„To opravíme,“ řekl a odešel. Nikdy se nezeptal na to, co je podle nás chybou. Dostal od nás informaci, ale nezajímala ho. Proč?

Moje maminka se otevření expozice zúčastnila, aby viděla, jak uctili památku popravených, nejenom jejího tatínka, tety a strýců. Nakonec ji uctila jen ona. A byly to chvíle pro mne nejdojemnější z celého odpoledne, když položila růže k pomníku. Za každého svého blízkého popraveného jednu rudou růží. Bylo to upřímné a opravdové. Měla jsem slzy v očích.

Myslela jsem, že přeci o ně jde, o ty popravené. Takto to na mě působí, jako by byly oběti až na posledním místě. Má kdokoliv z nás právo přistupovat tímto způsobem k údajům? Historie se dá „dělat“ mnoha způsoby. Ten nejnáročnější je poctivě. Opravdu poctivě. Proto je důležité, aby žáci a studenti mohli sami přemýšlet, vyhodnocovat, a nebyla jim předkládána subjektivní pravda jakéhokoliv vědce bez možnosti porovnání...

Poslední slova komentáře dokumentárního filmu v expozici, která přečetl Jiří Dvořák:

„Památník Zámeček je městem Pardubice s úctou a pokorou věnován obětem nacistického barbarství, které ztratily život v nerovném boji proti mnohamilionové přesile, ač bezbranní, přesto zvítězili. Klid jejich duši a čest jejich památce.“

Zdroj: *Expozice Památníku Zámeček, stav k 5. 11. 2021.*

Klid jejich duši... Asi je lepší, že se toho oběti nedožily. Ale stále žijí jejich příbuzní. „Jizva“, která se táhne u vstupu do Památníku Zámeček, ta zůstane v srdcích některých potomků a jejich rodin po této expozici napořád.

Jarmila Doležalová ml.,

dcera poslední žijící z Ležáků
Jarmily Doležalové st., rozené Štulíkové

jarm.dolezalova@email.cz

Včelákov 12. prosince 2021